

ÅRSRAPPORT

2015

Likestillings- og diskrimineringsnemnda

Innhold

Del I. Leders beretning

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Resultater og måloppnåelse 2015

Oppdrag i tildelingsbrev 2015

Ressursbruk 2015

Nærmere om behandlede klagesaker

Andre oppgaver

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Likestillings- og diskrimineringsnemndas vurdering av styring og kontroll i virksomheten

Forhold departementet har bedt Likestillings- og diskrimineringsnemnda om særskilt rapportering på

Del V. Vurdering av framtidsutsikter

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2015

Prinsippnote til årsregnskapet

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Oppstilling av artskontorrapportering

Del I. Leders beretning

Likestillings- og diskrimineringsnemndas viktigste samfunnsoppdrag er å behandle klager som blir forelagt den om hvorvidt et påklaget forhold er i strid med likestillings- og diskrimineringslovgivningen.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda er i hovedsak fornøyd med samlet måloppnåelse i 2015. Fastsatte mål i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets tildelingsbrev til nemnda er i det vesentlige oppfylt, og resultatene for året er som forventet.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har imidlertid ikke klart å innfri departementets forutsetning om å redusere saksbehandlingstiden i 2015. Det har i 2015 vært en kraftig økning i antall nye klagesaker som er bragt inn for nemnda. Totalt 98 saker ble registrert inn til nemnda i 2015. Antallet registrerte saker i 2015 har økt med ca. 31 % sammenliknet med 2014, da det ble registrert inn 75 saker. I 2013 ble det registrert inn 52 saker. I løpet av to år har dermed sakstilfanget nesten doblet seg (ca. 88 % økning). Bemanningen i sekretariatet har vært den samme.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var i 2015 på 31 uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2014 var 24 uker og i 2013 på 27 uker. I 2012 var saksbehandlingstiden 36 uker.

Den samlede ressursbruken ble holdt innenfor godkjent bevilgning. Det var i 2015 et mindreforbruk på kroner 171 612. For nærmere detaljer vises til del VI Årsregnskap.

Lillesand/Oslo, 18. februar 2016

Ivar Danielsen

Leder
Likestillings- og diskrimineringsnemnda

Else Anette Grannes
Sekretariatsleder

Del II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har vært i virksomhet siden 1. januar 2006. Nemnda er klageinstans for Likestillings- og diskrimineringsombudets uttalelser og spiller en viktig rolle i rettsutviklingen på likestillings- og diskrimineringsfeltet. Ombudet og nemnda skal være et reelt alternativ til domstolsbehandling i diskriminerings saker. Nemnda er et kollegialt forvaltningsorgan. Virksomheten er administrativt underordnet Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Nemnda håndhever følgende lover:

- likestillingsloven (lov nr. 59/2013)
- diskrimineringsloven om etnisitet (lov nr. 60/2013)
- diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (lov nr. 61/2013)
- arbeidsmiljøloven kapittel 13 om vern mot diskriminering (lov nr. 62/2005)
- diskrimineringsloven om seksuell orientering (lov nr. 58/2013)

og diskrimineringsforbudene i følgende boliglover:

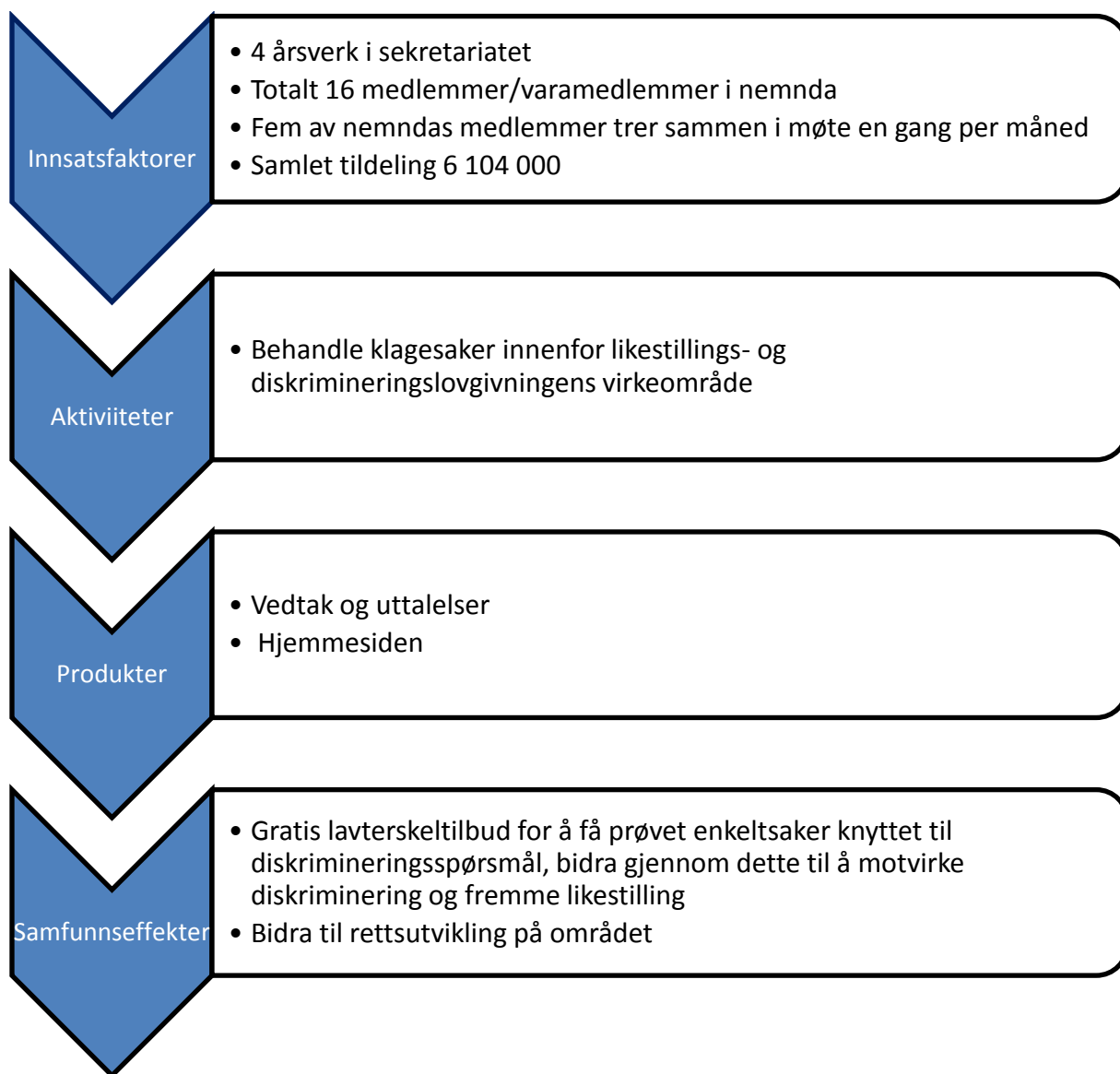
- husleieloven (lov nr. 17/1999)
- eierseksjonsloven (lov nr. 31/1997)
- burettslagslova (lov nr. 39/2003)
- bustadbyggjelagslova (lov nr. 38/2003)

Bestemmelser om nemndas oppgaver, myndighet, sammensetning, funksjonstid mv. er regulert i lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven nr. 40/2005) og i forskrift om organisasjon og virksomhet for Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsforskriften nr. 1613/2013).

Nemnda kan treffe vedtak dersom det foreligger brudd på de lovene den er satt til å håndheve. Nemndas vedtak er endelige forvaltningsvedtak som ikke kan overprøves gjennom forvaltningsklage. Vedtakene kan bringes inn for domstolene til full prøving av saken. Søksmål må reises innen tre måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt. Søksmål rettes mot staten ved nemnda. Dersom nemnda finner at det ikke foreligger brudd på diskrimineringslovgivningen, vil den gi en uttalelse.

Nemnda kan pålegge stansing, retting og andre tiltak som er nødvendige for å sikre at diskriminering, trakassering, instruks eller gjengjeldelse opphører, og for å hindre gjentakelse. Nemnda kan sette en frist for oppfyllelse av et pålegg. Videre kan nemnda treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av pålegg, dersom fristen for å etterkomme pålegget er oversittet.

Viktige sammenhenger i nemndas resultatkjede:

Nemnda hadde i 2015 følgende medlemmer:

Faste medlemmer:

Ivar Danielsen (leder)
 Susann Funderud Skogvang (nestleder)
 Ellen Katrine Hætta
 Johans Tveit Sandvin
 Britt Elin Strand
 Upendo Gloria Masika
 Usman Ivar Shakar
 Astrid Merethe Svele
 Thorkil H. Aschehoug
 Arve Martin Bjørnvik

Varamedlemmer:

Nafisa Ahmad
 Vibeke Blaker Strand
 Gunnar Buvik

Anniken Sørli
Jon Østensvig
Jens Kristian Johansen

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sekretariat er lokalisert i Oslo. Sekretariatet har fire ansatte fordelt på fire årsverk. Det var ingen endringer i sekretariatet i 2015. Sekretariatet har følgende ansatte:

Anne Brit Øverås (konsulent)
Ingeborg Aas (rådgiver)
Anette Klem Funderud (seniorrådgiver)
Else Anette Grannes (sekretariatsleder)

I tillegg har seniorrådgiver Wilhem Berg hos Barneombudet bistått nemndas sekretariat en dag per uke i perioden 1. september til 31. desember 2015. Bistanden har vært knyttet til området lønn, økonomi og regnskap. Berg har ikke vært tilsatt i nemnda i denne perioden.

Volumtall 2013-2015	2013	2014	2015
Antall innkomne saker til behandling av nemnda	52	75	98
Antall behandlede saker i nemndsmøte knyttet til likestillings- og diskrimineringslovgivningen	55	55	54
Antall behandlede saker av nemndas leder/nestleder	0	0	4
Andel av de realitetsbehandlede saker etter diskrimineringslovgivningen hvor nemnda har kommet til at den innklagede har handlet i strid med loven	16 %	17,4 %	34 %
Andel saker hvor nemnda har kommet til det samme resultat som ombudet	76 %	69,2 %	50 %
Antall trukkede klager som ikke er behandlet av nemnda	5	6	5
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid	27 uker	24 uker	31 uker
Antall søksmål	1	2	0

Nøkkeltall fra årsregnskapet 2015	2015	2014
Antall årsverk	3,9	3,94
Samlet tildeling	6 104 000	5 119 000
Driftsutgifter	5 737 601	4 570 509

Del III. Årets aktiviteter og resultater

Resultater og måloppnåelse i 2015

Likestillings- og diskrimineringsnemndas viktigste samfunnsoppdrag er å behandle klager som blir forelagt den om hvorvidt et påklaget forhold er i strid med likestillings- og diskrimineringslovgivningen.

Det er registrert 98 saker i 2015 som er bragt inn for nemnda. Antallet saker i 2015 er langt høyere enn i 2014, da det ble registrert 75 saker for behandling av nemnda. I 2013 ble det registrert 52 saker. Økningen fra 2014 til 2015 er dermed på omlag 31 %. Fra 2013 er økningen på 88 %.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var i 2015 på 31 uker. Saksbehandlingstiden har dermed økt i 2015, sammenlignet med 2014, da saksbehandlingstiden var på 24 uker. Saksbehandlingstiden i 2013 var 27 uker, og i 2012 var den 36 uker.

Nemndas fikk tilleggsbevilgning i 2015 med kr 1 000 000, jf. Prop. nr. 119 S (2014-2015) og Innst. 360 S (2014-2015), til dekning av kostnader i forbindelse med en stevning.

Det har vært avholdt 11 møter i nemnda i 2015. Dette er det samme antall møter som i 2014.

Oppdrag i tildelingsbrev 2015

Departementet har for 2015 fastsatt følgende overordnet mål som relevant for Likestillings- og diskrimineringsnemnda:

«Et samfunn med like muligheter og uten diskriminering.»

Departementet har fastsatt følgende mål for Likestillings- og diskrimineringsnemnda i 2015:

«Et godt og effektivt håndhevingsapparat

Det er et mål at kvinner og menn skal kunne delta fullt ut i arbeids- og samfunnsliv.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal bidra i arbeidet for å videreutvikle et samfunn med like muligheter og fravær av diskriminering for alle.

Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal gjennom effektiv håndheving av likestillings- og diskrimineringslovgivningen fremme likestilling og motvirke diskriminering på bakgrunn av blant annet kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og -uttrykk, funksjonsevne og etnisitet. Saksbehandlingen skal være korrekt og effektiv.

Sekretariatet må arbeide systematisk med informasjonsrettet arbeid, herunder egen nettside og offentliggjøring av vedtak og uttalelser.»

Departementet har fastsatt følgende styringsparameter, resultatkrav og oppdrag for 2015:

Styringsparameter

- Saksbehandlingstid

Resultatkrav: Gjennomsnittlig saksbehandlingstid må reduseres

Nemndas bidrag til oppfyllelse av resultatkravet

Antall behandlede saker etter likestillings- og diskrimineringslovgivningen i 2015 (54) innebærer en liten nedgang sammenlignet med 2014. Samtidig har nemnda i 2015 behandlet 2 krav om dekning av sakskostnader (ett av disse ble behandlet av nemnda i avdeling to ganger). Sakskostnadskravene har blitt behandlet av nemnda i møte, og har blitt forberedt av sekretariatet omtrent på samme måte som de ordinære klagesakene etter likestillings- og diskrimineringslovgivningen.

Det ble avholdt 11 møter i Likestillings- og diskrimineringsnemnda i 2015. Det settes i gjennomsnitt av én time til behandlingen av den enkelte sak under møtet, og nemnda har i utgangspunktet bare kapasitet til å behandle fem saker per møte. Det er gjennomgående ikke mulig, med dagens organisering, å øke antallet saker per møte ytterligere, da sakens parter har

en forskriftsfestet rett til å være tilstede under forhandlingene i nemnda. De fleste benytter seg av denne retten.

Generelt er det en utfordring med hensyn til effektiv saksavvikling at saker blir trukket kort tid før behandlingen av saken i nemndas møte. Det følger av diskrimineringsombudsforskriften § 12 at innkalling av partene til nemndas møte som hovedregel skal skje senest tre uker på forhånd. Dersom saken trekkes etter dette tidspunkt, er nemnda i hovedsak avskåret fra å ta en annen sak til behandling i stedet.

Nemndas restanser har økt i 2015, som en følge av langt fler innkomne saker enn foregående år. Antall ubehandlede saker ved årsskiftet 2015/2016 var 73 saker. Antall ubehandlede saker ved årsskiftet 2013/2014 var 20 saker. Antall ubehandlede saker ved årsskiftet 2014/2015 var 34 saker.

Sekretariatet har fire ansatte, der tre er jurister og forbereder saker for nemndsbehandling. På grunn av at sekretariatet også har en rekke administrative oppgaver, benyttes maksimalt 2 ½ årsverk til saksbehandling for nemnda. Sekretariatet er derfor ikke formatert til å møte en slik markant økning i saksantallet som har skjedd de siste to år.

Departementet har bedt nemnda om å utføre følgende oppdrag i 2015:

Resultatkrav: Nemndas nettsider skal oppdateres og være universelt utformet

Nemndas bidrag til oppfyllelse av resultatkravet

En effektiv håndheving av diskrimineringslovverket forutsetter at nemndas avgjørelser gjøres tilgjengelige. Sekretariatet arbeider systematisk med informasjonsarbeid. Sekretariatet publiserer fortløpende nemndas vedtak og uttalelser i anonymisert form på hjemmesiden. Alle anonymiserte vedtak og uttalelser blir også sendt Lovdata for publisering.

Nemndas hjemmeside er til enhver tid oppdatert, blant annet med hensyn til informasjon om nemndas møtevirksomhet og hvilke saker som skal tas under behandling. Sekretariatet sender ut informasjon om kommende møter til en rekke kontaktpersoner innen media. Nettsiden gir forøvrig informasjon blant annet om nemndas medlemmer og sekretariatet, og gir en orientering om saksbehandlingen.

Nemndas generelle nettside-informasjon er allerede tilgjengelig i engelsk tekst, og fremgår også på nynorsk. Nemndas hjemmeside ble ytterligere utviklet i 2015 med hensyn til informasjon på engelsk. En statsautorisert translatør har oversatt en rekke vedtak og uttalelser til engelsk, i tillegg til årsrapport for 2014. Arbeidet ble slutført høsten 2015, og de oversatte dokumentene er publisert på hjemmesiden.

Nemndas hjemmeside er også under utvikling når det gjelder universell utforming. Nemndas sekretariat tok høsten 2014 initiativ til en eksperttesting av hjemmesidens tilgjengelighet og brukbarhet. Testingen fulgte i hovedsak W3C standarden «*Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology*». Nemndas sekretariat mottok en rapport med tilgjengelighetsfunn og løsningsforslag i november 2014. Den videre oppfølging av eksperttestingen skjedde i 2015. Nemndas sekretariat inngikk da avtale med IT-leverandør om å etablere en ny og mobiltilpasset hjemmeside der kravene til universell utforming av IKT ble ivaretatt. Arbeidet med ny hjemmeside slutføres våren 2016.

Ressursbruk 2015

Nedenfor presenteres informasjon om Likestillings- og diskrimineringsnemndas ressursramme og ressursbruk i 2015, herunder kommentarer til nøkkeltallene fra årsregnskapet som ble presentert i del II.

Bevilgning i hht saldert budsjett for 2015	4 838 000
Overført forrige termin	245 000
Endring i bevilgning med angivelse av Prop. nr. 119 S (2014-2015) og Innst. 360 S (2014-2015)	1 000 000
Lønnsregulering	21 000
Annen regulering i medhold av stortingsvedtak	
Sum bevilgning	6 104 000
Regnskap	5 932 388
Merutgift/mindreutgift	171 612

Nemnda fikk tilleggsbevilgning i 2015 med 1 million kroner. Bakgrunnen for tilleggsbevilgningen var at nemnda ble stevnet for Oslo tingrett av NRK i en sak som gjaldt spørsmål om aldersdiskriminering. Nemnda tapte saken i tingretten og måtte dekke NRKs sakskostnader på kroner 491 608, i tillegg til egne advokatutgifter på kroner 240 000 (inkl. mva). Departementet ga nemnda rett til å disponere den resterende del av tilleggsbevilgningen.

Nemnda har i 2015 hatt et mindreforbruk på kroner 171 612.

Mindreforbruket skyldes dels at et innkjøp av kontormøbler til et nybygd cellekontor først kunne leveres i januar 2016, og at kostnadene følgelig ikke kunne dekkes i 2015. Videre skyldes mindreforbruket at kostnadene knyttet til et seminar for en samlet nemnd 16. desember 2015 dels ikke ble fakturert før i 2016. Mindreforbruket skyldes også at retten til å disponere den resterende del av tilleggsbevilgningen først ble aktuelt fra juli 2015.

Utgifter til konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne utgjorde kroner 770 091 i 2015. Utgiftene var knyttet til utvikling av hjemmeside, løpende drift av IKT, advokatbistand i forbindelse med NRKs stevning av nemnda og translatørbistand (engelsk).

Nærmere om behandlede klagesaker

Det ble avholdt 11 møter i nemnda i 2015. Nemnda har totalt behandlet 54 klager over ombudets uttalelser, eller ombudets vedtak om henleggelse/avvisning. Av disse 54 sakene har nemnda realitetsbehandlet 44 saker. I 15 av sakene kom nemnda frem til at det påklagede forhold var i strid med diskrimineringslovgivningen. I 29 av sakene konkluderte nemnda med at forholdet ikke var i strid med lovverket. Når det gjelder de øvrige 10 sakene som nemnda har behandlet (men ikke realitetsbehandlet), gjaldt 2 saker klager over ombudets vedtak om henleggelse eller avvisning, mens nemnda selv fattet vedtak om avvisning eller henleggelse i 8 saker etter at ombudet hadde realitetsbehandlet disse.

Nemnda har dermed i større grad enn tidligere funnet at saker må avvises fra nemndsbehandling fordi visse formelle forutsetninger har manglet. Som eksempler kan nevnes uenighet mellom skilte foreldre (verger) om en sak skulle behandles av nemnda, klage på tilsetning hos Sivilombudsmannen, eller spørsmål om lovstrid mellom diskrimineringslovgivningen og annen lov.

I halvparten av sakene kom nemnda til en annen konklusjon enn ombudet. Tallet inkluderer saker der nemnda bare delvis er enig i ombudets konklusjon, og saker som nemnda har avvist selv om ombudet hadde realitetsbehandlet disse.

I tillegg har nemnda i møte behandlet 2 krav fra parter om sakskostnadsdekning etter forvaltningsloven § 36. Nemnda har også utsatt behandlingen av en sak, i forbindelse med at saken ble fremlagt for nemnda i møte.

Andre oppgaver

Begjæring om omgjøring av vedtak

I tillegg har nemndas leder og nestleder besluttet at 4 begjæringer om omgjøring av nemndas vedtak ikke skal behandles av nemnda i avdeling.

Nemnda er ikke pliktig til å behandle en anmodning om omgjøring, men må ta stilling til om anmodningen skal behandles eller ikke. Leder/nestleder av nemnda har fått delegert myndighet til å «..[...] beslutte om nemnda skal behandle omgjøringsbegjæring av nemndas vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 (omgjøring av begjæring uten klage).», jf. nemndas protokoll av 16. desember 2014. En eventuell omgjøring av nemndas vedtak i en sak må gjøres av nemnda i avdeling.

Domstolsbehandling av nemndas vedtak

Ingen av Likestillings- og diskrimineringsnemndas vedtak ble i 2015 bragt inn for tingretten. Nemnda har imidlertid også i 2015 hatt arbeid med to saker som ble bragt inn for domstolene i 2014, men som ikke var ferdigbehandlet der i løpet av dette året.

I nemndas sak 9/2014 fattet nemnda vedtak om at en arbeidsgiver ikke hadde handlet i strid med tilretteleggingsplikten for en arbeidstaker med nedsatt funksjonsevne. Nemndas vedtak ble bragt inn for tingretten. Tingretten kom frem til at arbeidstakeren ikke hadde rettslig interesse i å få prøvd nemndas vedtak om at et forhold «ikke er i strid» med loven. Tingrettens dom ble anket, og lagmannsretten ga motparten medhold. Nemnda anket lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett.

I kjennelse av 1. desember 2015 konkluderte Høyesteretts ankeutvalg med at et vedtak av nemnda, som konkluderer med at det ikke har skjedd brudd på diskrimineringslovgivningen, i realiteten er en uttalelse som ikke kan bringes inn for domstolene etter diskrimineringsombudsloven § 12.

Nemnda har etter dette tidspunkt lagt om sin praksis, og vil heretter bare fatte vedtak i tilfeller der nemnda kommer frem til at det foreligger et brudd på diskrimineringslovgivningen. Dersom nemnda finner at det ikke foreligger brudd på diskrimineringslovgivningen, vil den gi en uttalelse.

Sivilombudsmannens uttalelser

Sekretariatet og en av nemndas avdelinger har hatt mye arbeid med en sak som ble bragt inn for Sivilombudsmannen med et partskrav om dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Ombudsmannen mottok i mars 2015 en henvendelse fra en advokat som gjaldt et krav om dekning av sakskostnader. Nemnda hadde i den aktuelle saken «endret» en uttalelse fra Likestillings- og diskrimineringsnemnda til gunst for advokatens klient, men avviste sakskostnadskravet da dette ble fremmet fra parten. Sivilombudsmannen henvendte

seg på denne bakgrunn til nemnda, og fant etter hvert grunn til, av eget tiltak og på generelt grunnlag, å ta opp med Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet enkelte spørsmål knyttet til rettsgrunnlaget for dekning av sakskostnader.

Sivilombudsmannen aksepterte departementets syn på gjeldende rett, om at sakskostnadsdekning bare innrømmes når ombudet treffer vedtak, i motsetning til å avgi en uttalelse. Sivilombudsmannen mente likevel at god forvaltningsskikk tilsier at en mer restriktiv sakskostnadsdekning bare ble implementert med virkning for fremtiden, og at partskrav om dekning av sakskostnader som var fremmet før nemnda utad hadde kommunisert departementets syn på gjeldende rett burde imøtekommes ut fra en analogisk anvendelse av forvaltningsloven § 36.

Høringer

Likestillings- og diskrimineringsnemnda håndhever den til enhver tid gjeldende likestillings- og diskrimineringslovgivning. Nemnda er vanligvis tilbakeholden med å tilkjenne synspunkter på endringer i det materielle diskrimineringsvernet. Nemnda har imidlertid avgitt en høringsuttalelse i forbindelse med at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i oktober 2015 sendte forslag om felles likestillings- og diskrimineringslov på høring.

Nemnda avga også en høringsuttalelse til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet våren 2015, knyttet til et forslag om å utvide aldersdiskrimineringsforbudet til å gjelde også utenfor arbeidsforhold.

Utredning av håndhevingsapparatet på likestillings- og diskrimineringsområdet

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har igangsatt en utredning av håndhevingsapparatet på likestillings- og diskrimineringsområdet. Oppdraget ble tildelt Pricewaterhouse Coopers AS (PwC) og ferdig rapport skal overleveres departementet innen 1. mars 2016. PwC har i denne forbindelse gjennomført en rekke intervjuer, med henholdvis nemndas leder og nestleder og med sekretariatet.

Nordisk ombudsmøte på Færøyene

Tre av sekretariatets medarbeidere deltok på det årlige nordiske ombudsmøte, som i 2015 var lagt til Færøyene, og presenterte Likestillings- og diskrimineringsnemnda for de øvrige nordiske land.

Seminar for en samlet nemnd

I desember 2015 arrangerte sekretariatet et seminar for alle nemndas medlemmer, der også de påtroppende medlemmer deltok. Tema for seminaret var blant annet utredningen av håndhevings- og virkemiddelapparatet på likestillings- og diskrimineringsområdet, refleksjoner fra Likestillings- og diskrimineringsombudet og en vurdering av forslaget om en helhetlig likestillings- og diskrimineringslov. Foredragsholdere var, i tillegg til nemndas eget medlem Vibeke Blaker Strand, PwC v/Helga Aune og Else Leona McClimans, Likestillings- og diskrimineringsombudet v/Sunniva Ørstavik og Elisabeth Lier Haugseth.

Språkrådet

Nemndas sekretariat har innrapportert målbruk til Språkrådet, som har konkludert med at målbruken er tilfredsstillende.

Del IV. Styring og kontroll i virksomheten

Likestillings- og diskrimineringsnemndas vurdering av styring og kontroll i virksomheten

Det fremgår av tildelingsbrevet at sekretariatet «skal sikre sikker og stabil drift av Likestillings- og diskrimineringsnemnda.»

Sekretariatet vurderer situasjonen slik at driften av nemnda er sikker og stabil, ut fra foreliggende rammer for virksomheten. Størrelsen på sekretariatet utgjør imidlertid en sårbarhetsrisiko.

Forhold departementet har bedt Likestillings- og diskrimineringsnemnda om særskilt rapportering på

Tidstyver

En av utfordringene for nemnda tidsmessig, har sammenheng med organiseringen av nemnda og nemndas sekretariat. Nemnda er i lovforarbeidene til diskrimineringsombudsloven betegnet som et «kollegialt forvaltningsorgan». Betegnelsen «kollegialt forvaltningsorgan» refererer til at nemnda treffer sine vedtak, eller avgir uttalelser, som kollegium, og at leder ikke har det avgjørende ord. Videre skal nemnda være faglig uavhengig av overordnet departement, når det gjelder adgang til politisk styring ved instruksjon eller adgang til å omgjøre nemndas vedtak.

Utviklingen over tid har imidlertid medført at nemndas sekretariat i større utstrekning enn tidligere også administrativt anses uavhengig av departementet. Dette har medført at både endringer i Direktoratet for økonomistyring (DFØ), pålegg fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet og andre statlige endringer tar mye tid i en liten virksomhet, med bare fire ansatte. Dette går på bekostning av nemndas totale saksbehandlingskapasitet, som er virksomhetens kjerneoppgave.

Selve saksbehandlingen i nemnda er regulert detaljert i forskrift til diskrimineringsombudsloven (forskrift nr. 1613/2013). Det er derfor bare i begrenset utstrekning mulig å foreta endringer i saksbehandlingsprosessen¹.

Sekretariatet har likevel endret saksbehandlingsprosessen på ett punkt i løpet av 2015, i retning av større effektivisering. Dette gjelder saker der sekretariatet stiller spørsmål om en sak, som er realitetsbehandlet av ombudet, likevel må avvises nemnda på grunn av at visse formelle forutsetninger for nemndas behandling av saken ikke er tilstede. En avvisningsavgjørelse kan ikke delegeres til nemndas leder eller nestleder, jf. forskrift til diskrimineringsombudsloven § 10 (forskrift nr. 1613/2013). Avvisningsspørsmålet må behandles av nemnda i avdeling.

---

¹ Sekretariatets hovedoppgave er å forberede saker til behandling i nemnda, sørge for kontradiksjon og vurdere prosessforutsetninger. Det følger av forskrift til diskrimineringsombudsloven at sekretariatet utarbeider et utkast til en redegjørelse i den enkelte sak, knyttet til sakens faktiske og rettslige sider. Utkastet sendes til sakens parter og ombudet for kommentarer eller korreksjoner. På bakgrunn av innkomne kommentarer ferdigstiller sekretariatet redegjørelsen. Denne sendes ut på nytt til sakens parter og ombudet, og til nemndas medlemmer sammen med alle saksdokumentene. Redegjørelsen danner grunnlaget for behandlingen av saken under nemndas møte, der partene gis anledning til å møte. Etter at saken er behandlet i nemndas møte, utarbeider sekretariatet utkast til vedtak eller uttalelse. Vedtaket eller uttalelsen ferdigstilles i samråd med de av nemndas medlemmer som har deltatt under behandlingen.

Slike saker har gjennomgående vært svært arbeidskrevende for sekretariatet, fordi både spørsmålet om eventuell avvisning og spørsmålet om sakens realitet må utredes. Også for nemnda har denne type saker vært arbeidskrevende. Sekretariatet følger nå den praksis at nemnda først tar stilling til om saken skal avvises i ett av sine møter. Dersom nemnda mener at det ikke er grunnlag for å avvise saken, blir denne realitetsbehandlet av nemnda i et nytt møte. Endringen i saksbehandlingspraksis innebærer en lettelse i tilfeller der nemnda kommer til at saken må avvises. I tilfeller der nemnda kommer til at saken skal realitetsbehandles, innebærer endringen ingen lettelse, fordi saken i så fall må behandles av nemnda i møte to ganger.

Sekretariatet har kontinuerlig oppmerksomhet rettet mot effektivisering av saksavviklingen og størst mulig grad av tilrettelegging overfor nemndas medlemmer, prioritering av arbeidsoppgaver, og god kvalitet på sekretariatets arbeid overfor nemnda, slik at nemndsmøtene blir tidsmessig riktig avviklet og med høy kvalitet.

Sikkerhet og beredskap

Nemndas sekretariat har ikke gjennomført en virksomhetstilpasset risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS) i 2015.

Utleier arrangerer jevnlig brannøvelser. Det har ikke vært avholdt beredskapsøvelser i 2015, men felles opplæring med Barneombudet knyttet til brann ble avholdt i januar 2016. Det vil også bli avholdt felles brannøvelse med Barneombudet i 2016.

Sekretariatet har i 2015 utarbeidet rutiner for el-sikkerhet i kontorlokalene.

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sekretariat er en ren kontorvirksomhet med gode sikringsrutiner for adgangskontroll til lokalene. Under nemndas møter er sakens parter tilstede. Det er på forhånd avklart med partene hvem som møter, slik at adgangskontrollen også disse dagene er god.

Når det gjelder datasikring, er dette ivaretatt gjennom trygge avtaler med et eksternt firma, der maskinpark, systemer og data er lagret utenfor lokalene til nemndas sekretariat. Alle saker som nemnda har til behandling blir oversendt per post fra Likestillings- og diskrimineringsombudet. Klagesaker vil dermed lett kunne rekonstrueres ved tap eller skade.

Risikovurdering

Nemndas sekretariat har en løpende risikovurdering av nemndas virksomhet.

Et kritisk risikomoment er utskiftninger både av nemndas medlemmer og ansatte i nemndas sekretariat. Ved oppnevning av nye nemndsmedlemmer vil eventuelle forsinkelser i oppnevningsprosessen innebære at sekretariatet ikke kan beramme møter, noe som går ut over saksavviklingen. Tilsvarende er sekretariatet svært sårbart ved sykefravær, eller ved eventuelt jobb-bytte for sekretariatets ansatte.

Et annet kritisk risikomoment er økningen i antallet saker bragt inn for nemnda de siste to år. Sekretariatet er ikke formatert for økning av dette omfanget. Økningen i saksantallet har dessverre fått den konsekvens at sakebehandlingstiden har økt. Departementet lyste ut en ny stilling som jurist i nemndas sekretariat, med søknadsfrist 15. desember 2015. Tilsetting i stillingen vil skje våren 2016.

Nemndas sekretariat har over tid vurdert at internkontrollen knyttet til området for økonomi og regnskap ikke har vært tilstrekkelig. Dette var bakgrunnen for at nemndas sekretariat inngikk avtale med Barneombudet om bistand fra seniorrådgiver Wilhelm Berg en dag per uke i perioden 1. september til 31. desember 2015. Barneombudet er gitt belastningsfullmakt for statsregnskapet 2015 på Likestillings- og diskrimineringsnemndas kapittel som vederlag for bistanden. Ansatte i nemndas sekretariat har også deltatt på kurs i regi av DFØ innen området økonomi og regnskap.

Informasjonssikkerhet

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har ikke et eget styringssystem for informasjonssikkerhet.

Nemndas sekretariat har ikke et elektronisk saksbehandlingssystem. Saksdokumenter oversendes per post til nemndas medlemmer i forkant av det enkelte nemndsmøte.

Likestillings- og diskrimineringsnemndas kontrakt med leverandør av IKT omfatter leveranse av nettskytjenester. Alle nemndas medlemmer er sammen med sekretariatet tilsluttet en egen Sharepoint-løsning, der skriftlig kommunikasjon mellom nemnda og sekretariatet finner sted. Formålet er å sikre trygg kommunikasjon mellom nemndas medlemmer og sekretariatet.

Det ble i 2015 inngått en egen avtale mellom nemnda og leverandør av IKT om sikkerhet knyttet til databehandling. Hensikten med avtalen var å regulere rettigheter og plikter etter personopplysningsloven (lov nr. 31/2000) og personopplysningsforskriften (forskrift av 15. desember 2000 nr. 1265). Avtalen sikrer at personlysninger om de registrerte ikke brukes urettmessig eller kommer uberettigede i hende. Avtalen regulerer databehandlers bruk av personopplysninger på vegne av nemnda som behandlingsansvarlig.

Virksomhet- og regnskapsrapportering

Nemndas sekretariat har rapportert om regnskapet i henhold til de krav som er nedfelt i tildelingsbrevet.

Universell utforming og økt tilgjengelighet

Nemndas lokaler er tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne. Sekretariatet har utarbeidet en handlingsplan for universell utforming og økt tilgjengelighet.

Hjemmesiden har fra sommer 2015 vært under utvikling, og vil ved ferdigstillelse være universelt utformet. Arbeidet med hjemmesiden vil bli avsluttet våren 2016.

Varslingsrutiner

Nemnda har utarbeidet egne varslingsrutiner for virksomheten.

Aktivitets- og redegjørelsesplikt

I nemnda er det lik fordeling mellom kvinner og menn. Kjønnrepresentasjonen kan likevel være ulik i det enkelte møtet i nemnda på grunn av forfall blant nemndas faste medlemmer og innkalling av varamedlemmer.

Sekretariatets fire ansatte i 2015 er kvinner. Nemnda har ikke egen tilsettingsmyndighet. Sekretariatets medarbeidere er tilsatt av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Digital postkasse

I henhold til rundskriv H-7/14 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, oversendt departementene og underliggende virksomheter 26. august 2014, skal alle statlige virksomheter som sender post på papir ta i bruk Digital postkasse til innbyggere innen første kvartal 2016.

Nemndas sekretariat henvender seg bare per post i de klagesaker som er bragt inn for nemnda, og sender ut ca. 30 brev per måned. Nemndas sekretariat benytter ikke et elektronisk saksbehandlingssystem, og har et fysisk arkiv. Journalføring skjer også manuelt.

Det ble derfor, i juni 2015, avklart med Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) at det ikke er grunnlag for å ta i bruk digital postkasse for nemnda, gitt dagens situasjon.

Oppfølging av IA-avtalen

Nemndas sekretariat har ikke tilsettingsmyndighet og har heller ikke en egen IA-avtale. Det fremgår av brev datert 20. februar 2015 fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til nemnda at sekretariatet, i henhold til oppfølging av IA-avtalen, er å anse som en del av fagavdelingen i departementet. Nemnda skal på denne bakgrunn ikke rapportere om oppfølging av IA-avtalen.

Sosiale hensyn og miljøkrav i offentlige anskaffelser

Nemndas sekretariat er kjent med det særlige ansvaret som påhviler offentlige virksomheter når det gjelder blant annet å forebygge brudd på arbeidsmiljøloven, likestillings- og diskrimineringslovgivningen og sosial dumping.

Det er i 2015 ikke gjort innkjøp der det foreligger høy risiko for brudd på grunnleggende menneske- og arbeidstakerrettigheter. Ved inngåelse av ny kontrakt om leasing av kopimaskin, ble en brukt modell valgt, ut fra miljøhensyn.

Del V. Vurdering av framtidsutsikter

Når det gjelder den kvalitative delen av Likestillings- og diskrimineringsnemndas virksomhet, er det grunn til å være tilfreds med måten den enkelte sak behandles på. Hver enkelt sak underkastes en grundig saksbehandling og kontradiksjon. Partenes rett til å delta i nemndas møter og selv legge frem sin sak der, i tillegg til nemndas arbeidsform som kollegialt organ, bidrar ikke minst til kvalitetsikring av saksbehandlingen.

Med dagens organisering er det likevel et spørsmål om nemnda og nemndas sekretariat er rustet til å møte den betydelige økning i antallet saker i 2014 og 2015. Det vil bli tilsatt en jurist i første halvdel av 2016. Nemnda vil dermed på sikt kunne avholde noen flere møter enn de foregående år. På grunn av stort etterslep når det gjelder saker, anses likevel ikke tilsetting av en ny saksbehandler som tilstrekkelig for å komme ajour med saksbehandlingen.

Del VI. Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskapet 2015

Likestillings- og diskrimineringsnemnda ble opprettet i 2006 og er underlagt Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Nemnda er et kollegialt forvaltningsorgan. Nemndas viktigste samfunnsoppdrag er å behandle klager som blir forelagt den om hvorvidt

et påklaget forhold er i strid med diskrimineringslovgivningen. Nemnda fatter i den forbindelse vedtak, eller avgir en uttalelse.

Nemnda fører regnskap i henhold til kontantprinsippet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet i instruks om økonomistyring. Regnskapet gir et dekkende bilde av nemndas disponible bevilgninger, samt regnskapsførte utgifter og inntekter.

Vurderinger av vesentlige forhold

Artskontorrapporteringen viser at rapporterte utgifter til drift utgjorde kroner 2 416 219. Andre utbetalinger til drift i 2015 (note 3) har dermed økt sammenliknet med 2014, da driftsutgiftene beløp seg til kroner 1 513 441. De økte utgiftene er i hovedsak knyttet til sakskostnader (ca. 500 000 kroner) og advokatbistand i forbindelse med en stevning. Utgiftene er også knyttet til utvikling av nemndas hjemmeside. Utgifter nevnt i note 5 (kroner 154 942) er knyttet til ombygging av et kontor og utskiftning av gamle PCer.

Andre utbetalinger til drift i 2014 er inklusiv mva, mens 2015 er eksklusiv mva.

Utbetalinger til lønn og sosiale utgifter beløp seg til kroner 3 321 382, mot kroner 3 057 067 i 2014.

Lillesand/Oslo, 18. februar 2016

Ivar Danielsen

Leder

Likestillings- og diskrimineringsnemnda

Else Anette Grannes
Sekretariatsleder

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Likestillings- og diskrimineringsnemnda er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (“bestemmelsene”). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen “Netto rapportert til bevilgningsregnskapet” er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen

viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2015							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2015	Merutgift (-) og mindretgift
0843	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A,B	6 104 000	5 892 543	211 457
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter			283 439	
<i>Sum utgiftsført</i>					6 104 000	6 175 982	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling	Regnskap 2015	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse			5 060	
5700	Arbeidsgiveravgift - Folketrygden	72	Arbeidsgiveravgift			410 295	
<i>Sum inntektsført</i>					0	415 355	
<i>Netto rapportert til bevilgningsregnskapet</i>						5 760 627	
Kapitalkontoer							
60089201	Norges Bank KK /innbetalinger					3 406	
60089202	Norges Bank KK/utbetalinger					-5 730 927	
708049	Endring i mellomværende med statskassen					-33 105	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2015	2014	Endring
6260	Aksjer				0	0	0
708049	Mellomværende med statskassen				-158 054	-124 949	-33 105

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0843 01	245 000	5 859 000	6 104 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre i hht avgitte belastningsfullmakter (-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht merinntektsfullmakt (justert for eventuell mva.)	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0843 01		211 457	-39 845	171 612				171 612	305 200	171 612

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Barneombudet er gitt belastningsfullmakt for statsregnskapet 2015 på Likestillings- og diskrimineringsnemndas kapittel 0843 som vederlag for bistand knyttet til løpende oppgaver innen lønn, økonomi og regnskap, en dag per uke fra 1. september 2015.

Mulig overførbart beløp

Beregnet overførbart beløp er kroner 171 612.

Oppstilling av artskontorrapporteringen

	Note	2015	2014
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer		0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer		0	0
Salgs- og leieinntekter		0	0
Andre inntekter		0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utgifter til lønn	2	3 321 382	3 057 067
Andre utgifter til drift	3	2 416 219	1 513 441
<i>Sum utgifter til drift</i>		5 737 601	4 570 509
Netto rapporterte driftsutgifter		5 737 601	4 570 509
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter		0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	154 942	0
Utbetaling til kjøp av aksjer		0	0
Utbetaling av finansutgifter		0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		154 942	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		154 942	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m,m,		0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utgifter av tilskudd og stønader		0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		5 060	4 880
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		410 295	376 562
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		-283 439	0
<i>Sum rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		131 917	381 442
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		5 760 627	4 189 067
Oversikt over mellomværende med statskassen			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer		8 625	43 125
Kasse		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk		-166 679	-168 074
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Annen gjeld		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-158 054	-124 949

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2015	31.12.2014
Lønn	2 247 592	2 147 790
Arbeidsgiveravgift	410 295	376 562
Sykepenger og andre refusjoner(-)	-1 697	-22 258
Andre ytelser	665 192	554 974
Sum utbetalinger til lønn	3 321 382	3 057 067
Antall årsverk:	3,90	3,94

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2015	31.12.2014
Husleie	677 179	538 739
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	42 310	64 558
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstyersanskaffelser	3 206	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	105 552	113 308
Kjøp av fremmede tjenester	770 091	459 887
Reiser og diett	147 719	121 019
Øvrige driftsutgifter	670 162	215 930
Sum andre utbetalinger til drift	2 416 219	1 513 441

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2015	31.12.2014
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	154 942	0
Sum utbetalt til investeringer	154 942	0

<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Sum utbetalt til kjøp av aksjer	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2015	31.12.2015	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0		
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	8 625	8 625	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	8 625	8 625	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-72 637	0	-72 637
Skyldig skattetrekk	-166 679	-166 679	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	-239 316	-166 679	-72 637
Sum	-230 691	-158 054	-72 637